

Brüssel, 7.6.2017
COM(2017) 315 final

ARUTELUDOKUMENT
EUROOPA KAITSE TULEVIKU KOHTA

Aruteludokument Euroopa kaitse tuleviku kohta (2025)

Eessõna

1. märtsil 2017 avaldas Euroopa Komisjon valge raamatu Euroopa tuleviku kohta. Pärast seda on avaldatud mitu aruteludokumenti, mis käsitlevad 27 liikmesriigiga Euroopa Liidu tuleviku seisukohalt olulisi teemasid.

Aruteludokument Euroopa kaitse tuleviku kohta on nende dokumentide hulgas neljas. Selles kirjeldatakse peamisi suundumusi ja probleeme, mis mõjutavad meie julgeoleku ja kaitse tulevikku, ning sellest lähtuvalt esitatakse kolme eri stsenaariumi kohases võimalused julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidu loomiseks. Kuigi need stsenaariumid ei välista üksteist, on ELi plaan julgeoleku- ja kaitsekoostöös ühiselt tegutseda neist igatüüpi puhul eri ulatusega.

Euroopa Liit on taganud Euroopas ebatavaliselt pika rahuperioodi. Meie julgeolekule on aga olulisteks väljakutseteks ebastabiilsuse kasv Euroopa naabruses asuvates riikides ja kogu maailmas ning uued esilekerkivad julgeolekuohud, mille põhjuseks on majanduslikud, keskkonna- ja tehnoloogilised tegurid. Kodanikud on üha enam mures julgeoleku pärast ja pööravad oma pilgud kaitset otsides Euroopa Liidu poole. Kui tahame nende ootustele vastata, tuleb julgeoleku ja kaitse osatähtsust Euroopa ühistegevuses edaspidi suurendada. Seda kinnitati ka Rooma deklaratsioonis, kus esitati nägemus ohutust ja turvalisest liidust, kelle ülesandeks on oma ühise julgeoleku ja kaitse tugevdamine.

Esimesed ambitsioonikad sammud julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidu loomiseks on juba tehtud. Käesolev aruteludokument täiendab 2016. aasta detsembris Euroopa Ülemkogus heaks kiidetud tööd kaitsepaketi elluviimiseks, mis hõlmab ELi üldise strateegia rakendamist julgeoleku ja kaitse valdkonnas, Euroopa kaitsealast tegevuskava ja meie koostööd NATOga. Nimetatud kolmes tähtsas valdkonnas võetakse praegu väga konkreetseid meetmeid: käimas on ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika struktuuride reform, arendatakse tsiviil- ja sõjalisi võimeid ja vahendeid, süvendatakse Euroopa kaitsekoostööd ning edendatakse partnerlust partnerriikide ja -organisatsioonidega, nagu ÜRO ja NATO. Kui liidul on kavas võtta Euroopa julgeoleku eest suurem vastutus, on ka kõike öeldut arvesse võttes teha siiski veel palju.

Tuginedes saavutatud edule on aeg kaaluda, millised võiksid olla konkreetset eesmärgid seoses liidu tulevase rolliga julgeolekus ja kaitstes. Käesolev aruteludokument on Euroopa Komisjoni panus sellesse arutellu, mis jätkub 27 liikmesriigis.

Euroopa ja meie kodanike jaoks on kaalul väga palju. Peame rahu tagamiseks saavutama konkreetseid tulemusi nii praeguse generatsiooni kui ka tulevaste generatsioonide jaoks.

„Praegusel muutuste ajal ning olles teadlik oma kodanike muredest, pühendume Rooma tegevuskavale ja lubame teha tööd järgmiste eesmärkide saavutamise nimel.

[...] liit, mis on valmis võtma suurema vastutuse ning aitama kaasa konkurentsivõimelisema ja integreeritud kaitsetööstuse loomisele; liit, mis on pühendunud oma ühise julgeoleku ja kaitse tugevdamisele, samuti koostöös ja vastastikusel täiendavusel Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooniga, võttes samas arvesse liikmesriikide olusid ja juriidilisi kohustusi [...].“

Rooma deklaratsioon, 25. märts 2017

„Usun samuti, et peame püüdlema tugevama Euroopa poole julgeoleku ja kaitseküsimustes. Euroopa on peaaegselt küll pehme jõud, kuid isegi kõige tugevam pehme jõud ei saa pikemas perspektiivis hakkama vähemalt mõningase integreeritud kaitsevõimekuseta.“

Jean-Claude Juncker

Euroopa Komisjoni president

Poliitilised suunised Euroopa Komisjonile, 15. juuli 2014

1. Sissejuhatus

Tõustes tuhande pärast 80 miljonit inimest nõudnud kahte maailmasõda, oli Euroopa Liit inspireeritud nägemusest, mille kohaselt Euroopas valitseb püsiv rahu. Enam kui kuuskümmend aastat hiljem on kolm generatsiooni eurooplasi saanud elada rahu seitse aastakümnet – see on pikim rahuperiood Euroopa rahutus ajaloos (vt joonis 1).

Kuigi selle aja jooksul on maailm, kus me elame, põhjalikult muutunud, on meie pühendumus tagada rahu püsinud muutumatuna. Tänapäeval on meie käsutuses enneolematud võimalused, kuid me seisame silmitsi ka uute ohtude ja väljakutsetega. Rahu ja julgeolek kodus ei ole enam enesestmõistetavad maailmas, kus üleilmsed ja piirkondlikud jõud relvastuvad taas, terroristid korraldavad rünnakuid nii Euroopa linnades kui ka mujal maailmas ning küberründed sagenevad.

Kirjeldatud olukorras on Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel kohustus ja ülesanne kaitsta kodanikke ning edendada Euroopa huve ja väärtusi. Julgeolekust on saanud eurooplaste üks peamisi mureküsimusi. Nad loodavad, et liit kaitseb neid. Nad tahavad, et neil oleks Euroopas kindel ja turvaline olla – ning neil on selleks õigus ja see peabki nii olema.

Me vastutame oma ühiskonna ja vabaduste kaitse eest ühiselt. Kui tahame, et ka järgmised põlvkonnad saaksid elada rahu, nii nagu saime meie, tuleb julgeoleku ja kaitse tähtsust Euroopa projektis suurendada. Liit on parim võimalus Euroopa julgeoleku ja kaitse tuleviku seisukohalt ainulaadse lisaväärtuse pakkumiseks.

Paljud ohud, millega tänapäeval kokku puutume, ei tunne riigipiire. Ka tulevikus on eesliinil liikmesriigid, kes vastutavad vajaduse korral julgeoleku- ja relvajõudude kasutuselevõtmise eest, kuid kõnealuseid uut liiki ohte saab kõige paremini ennetada ja nendega võidelda koostööd tehes.

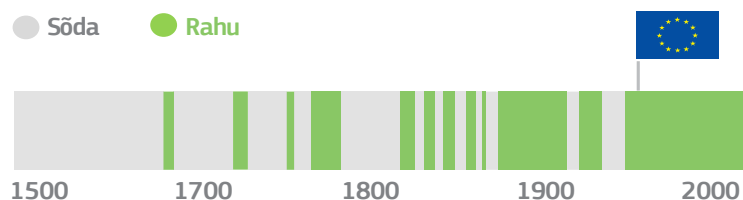
Koostöö algatajaks, edendajaks ja tugevdajaks saab olla EL, kes saab aidata muuta ühised meetmed tõhusamaks. Liit saab liikmesriikidele luua raamistiku ja pakkuda stiimuleid ulatuslikuma ja parema kaitsevõime arendamiseks ja säilitamiseks. Selleks tuleb teha süstemaatilisemat koostööd ning ühiselt arendada tehnoloogiaid ja võimeid, mida on vaja Euroopa turvalisuse jaoks.

Üks ELi lähenemisviisi peamisi tugevaid külgi on pehme ja tugeva jõu kombineerimine. Julgeoleku- ja kaitsevahendeid kasutatakse koos konfliktide ennetamisele suunatud diplomaatia, sanktsioonide, arengukoostöö ja kaubandusega. EL edendab rahu, kaasavat majanduskasvu, inimõigusi, õigusriigi põhimõtet ja keskkonnakaitset nii liidus kui ka väljaspool. Ainuüksi pehmest jõust ei pruugi ebastabiilses maailmas piisata, seetõttu on jätkusuutliku julgeoleku tagamiseks oluline integreeritud lähenemisviis.

Samuti pakub liit ainulaadset platvormi julgeoleku- ja kaitsepoliitika koordineerimiseks peamiste partneritega, nagu Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooniga. Praegune olukord lähendab ELi ja NATOt rohkem kui kunagi varem.

2016. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus esitas president Juncker üleskutse, et Euroopa peaks olema hoidev ja pakkuma kaitset nii kodus kui ka võõrsil. Käesolevas aruteludokumendis käsitletakse küsimusi, mis on olulised meie julgeoleku ja kaitse tuleviku seisukohalt. Selles ei piirduta käimasolevates debattides ja otsustes käsitletavate teemadega. Selle asemel arutletakse aluseks olevate struktuursete suundumuste üle, esitatakse erinevad stsenaariumid Euroopa julgeoleku ja kaitse võimaliku tuleviku kohta aastani 2025 ning kirjeldatakse võimalikke edasisi samme.

Joonis 1. Sõda ja rahu Euroopa ajaloos

Allikas: Euroopa Poliitilise Strateegia Keskus

2. Peamised suundumused

Arvukad strateegilised, poliitilised, majanduslikud ja tehnoloogilised suundumused näitavad, et Euroopas on aeg küps põhjalikuks muudatuseks julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas.

Strateegilised tegurid

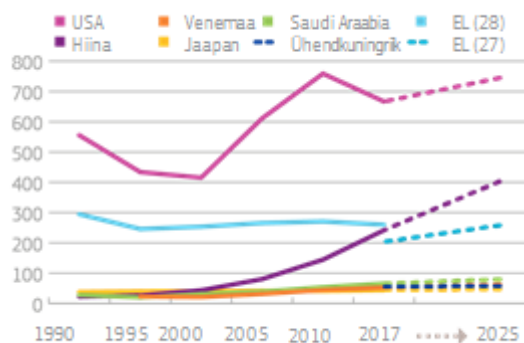
Pärast Euroopas aastakümneid püsinud rahu on kujunemas uus olukord nii siin- kui ka sealpool meie piire. Meist idapool asuvad riigid puutuvad kokku sõjaliste, majanduslike, poliitiliste ja energiapoliitiliste tulenevate ohtude ja ebakindlusega. Nii Vahemere piirkonnas kui ka teatavates Sahara-taguse Aafrika osades on valitsusvõimuta alade laienemine ja konfliktide levik tekitanud terroristide ja kurjategijate jaoks sobiva tühimiku. Piirkondlik rivaalitsemine eskaleerub ja oleme olnud tunnistajaks tsiviilohvrite ja pagulaste arvu dramaatilisele suurenemisele kogu maailmas: oma kodust on olnud sunnitud lahkuma üle 60 miljoni inimese. Suurem ühendatus ähmastab sise- ja välisjulgeoleku piire. Samuti võivad

kõikjal maailmas konflikte ja ebastabiilsust põhjustada kliimamuutused ja ressursside nappus ning rahvastiku juurdekasv ja riigikorra ebakindlus.

Samal ajal muutub ka Atlandi-üleste suhete olemus. Euroopa julgeoleku tugevdamise kohustus on eelkõige eurooplastel. Vajalikud vahendid peaksid olema olema: ELi riigid kollektiivselt on maailma suuruselt teine sõjaliste kulutuste tegija. Euroopa vastutab rahu ja julgeoleku eest kogu maailmas koos Ameerika Ühendriikide ja teiste riikidega. ELi jaoks jääb ka edaspidi normiks ja eelistatud valikuks ühine tegutsemine koos partneritega, kuid me peaksime vajaduse korral olema suutelised ka üksi tegutsema.

2016. aastal tõhustasid liikmesriikide valitsused oma suutlikkust reageerida ähvardavatele julgeolekuohtudele ja kodanike muredele. Sellele vastavalt suurendati ka kaitsekulutusi. Teha on siiski veel palju. Liikumine Euroopa strateegilise sõltumatuse suunas nõuab suuremaid kaitsekulutusi, mis peavad olema sihipärasemad ja kooskõlastatud (vt joonis 2). Ameerika Ühendriikide kaitsekulutused on juba praegu kaks korda suuremad kui kõikidel liikmesriikidel kokku ning 2018. aastal kavatseb USA suurendada kaitseeelarvet peaaegu 10 %. Hiina on suurendanud viimase kümnendi jooksul oma kaitsekulutusi 150 % ja 2017. aastal peaksid need suurenema veel 7 %. Venemaa kaitsekulutused moodustasid eelmisel aastal 5,4 % SKPst.

Joonis 2. Võrdlev ülevaade Euroopa

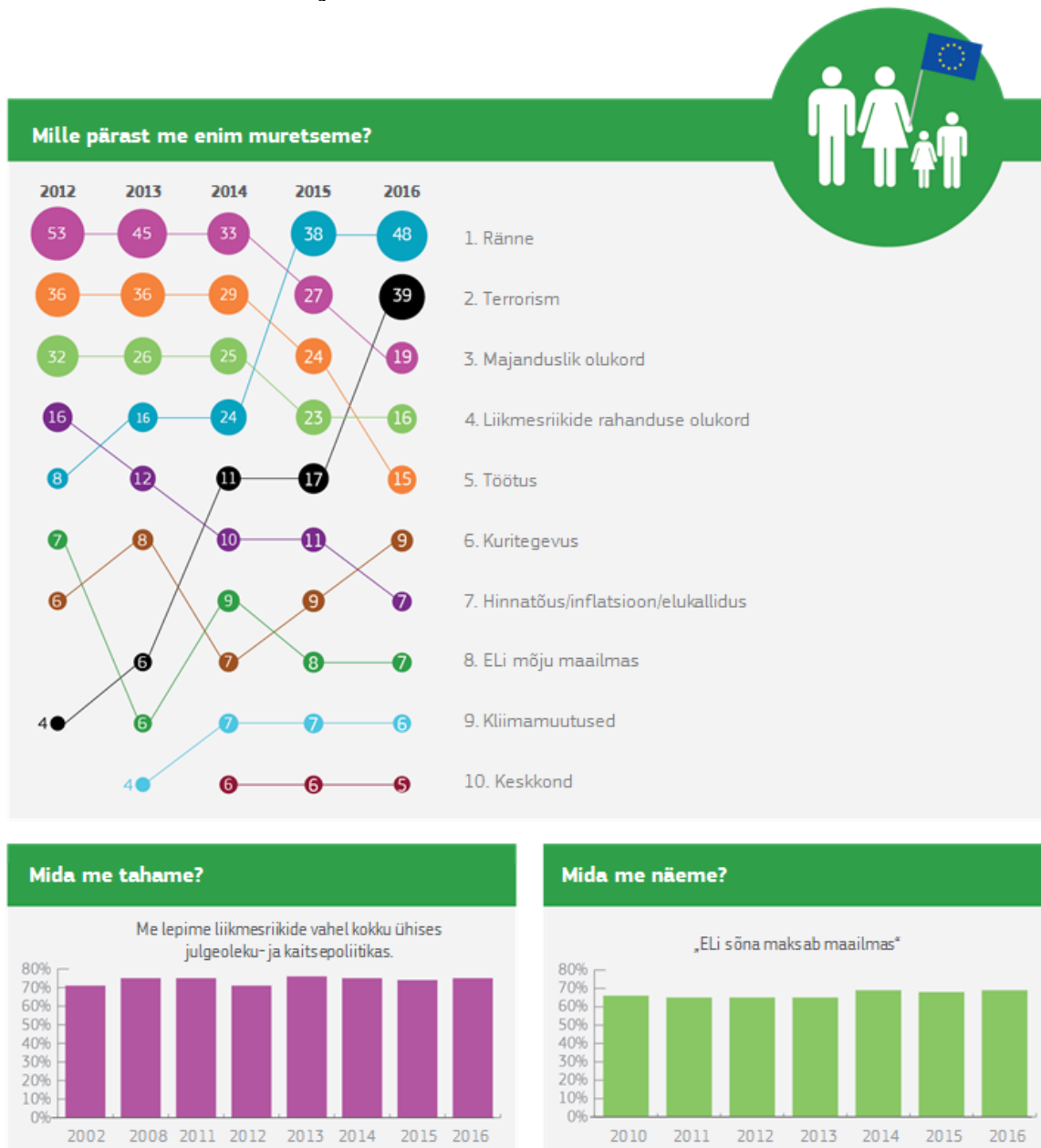
Allikas: Stockholmi Rahvusvaheline Rahu-uuringute Instituut (2016. aasta andmed), Janes, Euroopa Poliitilise Strateegia Keskus

Poliitilised tegurid

ELi juhid on võtnud endale kohustuseks Euroopa julgeoleku ja kaitse tugevdamise. Just seda kodanikud neilt soovivad ja ootavad. Arvamusuuringutest selgub üheselt, et julgeolek on muutunud enamiku ELi kodanike peamiseks mureks (vt joonis 3), kuigi ebakindluse põhjused erinevad liikmesriigiti.

Samuti nõustuvad eurooplased väitega, et ELi liikmesriikide ühismeetmed on nende julgeoleku tagamiseks hädavajalikud. Valdav enamus kõikides liikmesriikides tahaks, et julgeoleku- ja kaitseküsimustes oleks „rohkem Euroopat“ (vt joonis 3). Alal, kus kaubad, teenused, raha ja inimesed liiguvad vabalt, ei tohi julgeolekuvaldkonda killustada, samuti ei suuda liikmesriigid eraldi tegutsedes julgeolekut täielikult tagada. Eurooplaste sõnum on üheselt mõistetav: julgeolek ja kaitse peavad olema liidu tegevuse lahutamatu osa.

Joonis 3. Kodanike mured ja nõudmised

Allikas: Eurobaromeeter

Majanduslikud ja tehnoloogilised tegurid

Tänapäeval on kaitseturud väga killustunud, viies koostalitlusvõime puudumiseni ja põhjustades vähemalt 30 miljardit eurot alternatiivkulu. Kulutustega võrreldes on loodud kaitsevõime kahetsusväärsetl väike (vt joonis 4) ja liikmesriikide rahaline osalus Euroopa kaitsevõime tugevdamises on erinev.

Ühendatud, vastuolude küüsis olevas ja keerukas maailmas on liikmesriigid lihtsalt liiga väikesed, et üksi midagi ära teha. Kogu Euroopat hõlmavad jõud suudavad seda palju paremini kui väikesed või keskmise suurusega riigid. Mastaabisääst on tõhususe ja tulemuslikkuse parandamiseks olulisem kui kunagi varem.

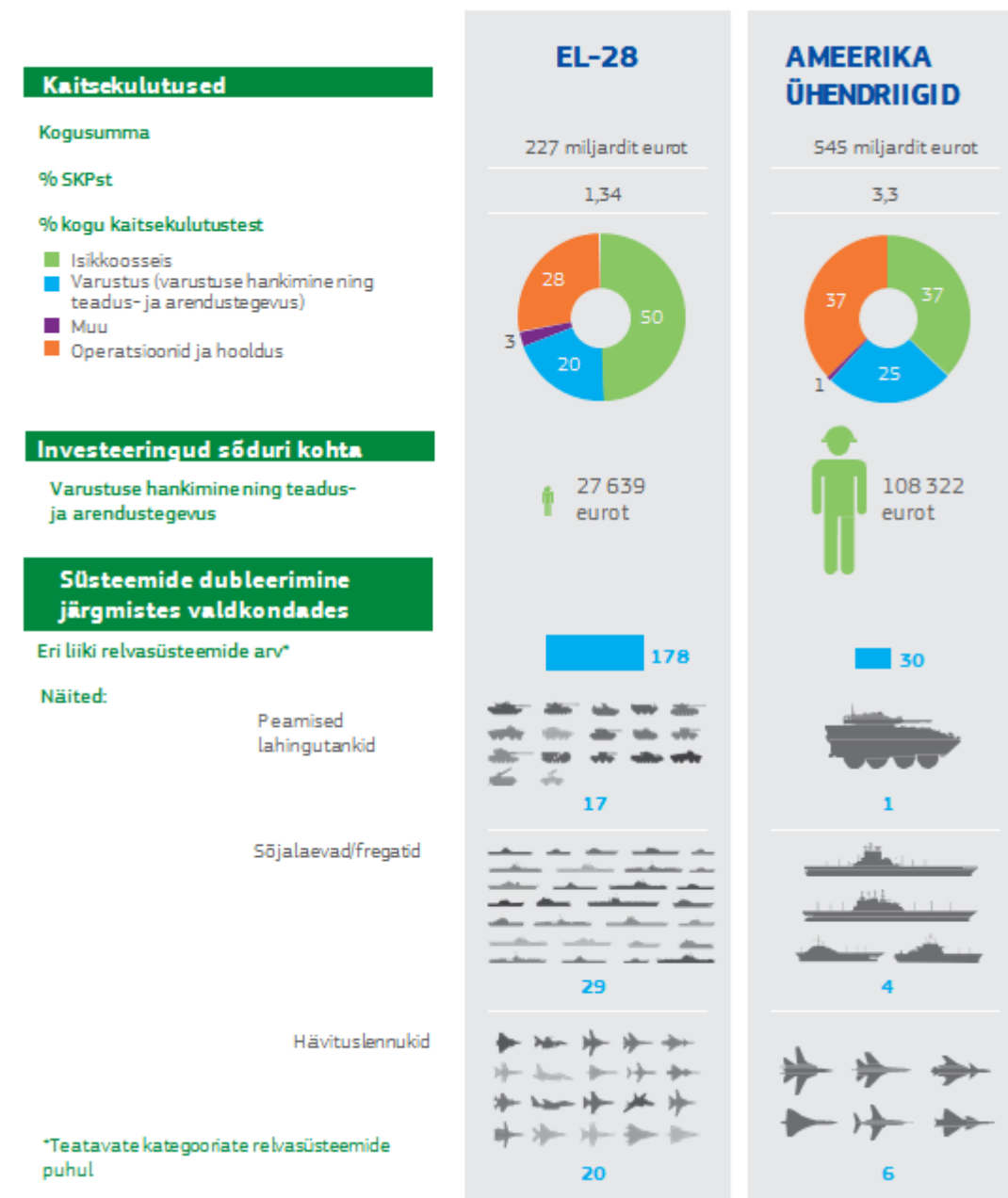
See on veelgi olulisem, kuna liikmesriikide eelarved on endiselt suure surve all. Paljude liikmesriikide majandusele on ka tulevikus iseloomulikud eelarvepiirangute ja konkureerivate

avaliku sektori poliitikaprioriteetide vahelised pinged. Samal ajal suureneb üleilmsete tööstussektori osalejate vaheline konkurents, mis nõuab vahendite tõhusamat kasutamist (ringmajandus). Kui Euroopa tahab olla maailmas konkurentsivõimeline, peab ta koondama ja ühendama oma tööstusliku ja tehnoloogilise suutlikkuse.

Julgeoleku ja kaitse olemust muudab oluliselt ka tehnika areng. Suurandmed, pilvetechnoloogia, mehitamata sõidukid ja tehisintellekt toovad kaasa pöördelised muudatused kaitsektoris. Samuti suurendavad need tsiviilsektori tehnoloogilist eelist kaitsevaldkonnas. Samas suurendab sellise suhteliselt lihtsalt kättesaadava tehnoloogia olemasolu kiiresti mittekonventsionaalseid, rahvusvahelisi ja asümmeetrilisi ohte, nagu hübriid-, terrori-, küber-, keemia-, bioloogilised ja radioloogilised rünnakud. Kuna internetikasutajate arv on kasvanud, on küberkuritegevusest ja veebi kasutamisest terroristlikel eesmärkidel saanud 21. sajandi sõjapidamises uus väljakutse.

Tulevikus on tõhusa Euroopa julgeoleku ja kaitse aluseks ELi ja selle liikmesriikide suurte teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute tulemuslik koordineerimine. Nii on võimalik uute suundumustega sammu pidada ning luua tehnoloogiline ja tööstuslik suutlikkus, mida Euroopa vajab oma strateegilise sõltumatuse tagamiseks.

Joonis 4. Euroopa kaitsekulutuste dubleerimine

Allikas: Stockholmi Rahvusvaheline Rahu-uuringute Instituut (2016. aasta andmed), Rahvusvaheline Strateegiliste Uuringute Instituut (Military Balance 2017), Euroopa Poliitilise Strateegia Keskus

3. Euroopa aastal 2025 – liigume julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidu suunas

Julgeolekuohud ähvardavad nii liikmesriike kui ka kodanikke. Poliitilised liidrid juba tegelevad nendele suundumustele vastuste leidmisega. Töös on mitu algatust, et rakendada

üldist strateegiat julgeoleku ja kaitse valdkonnas, arendada tihedamaid suhteid ELi ja NATO vahel ning võimaldada liikmesriikidel osaleda kaitsealastes teadusuuringutes ja arendada ühiselt kaitsevõimet.

Järk-järgult pannakse alus Euroopa julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidule. Ainult siis, kui liigume sellel teel kindlalt edasi, on tagatud kodanike turvalisus. Eesmärkide saavutamiseks tuleb teha edusamme mitmes valdkonnas.

Esiteks, selleks et liikmesriigid oleksid üleilmastunud maailmas tugevamad ja suveräänsemad, tuleb Euroopa Liidu sees teha tihedamat koostööd, sealhulgas kaitseküsimustes. Sealjuures tuleb täielikult austada iga riigi põhiseaduslikke õigusi ja kohustusi. Süstemaatiline kaitsekoostöö ja järkjärguline integreerumine aitavad säilitada nende riiklikku suveräänsust.

Teiseks, on arusaamad ohtudest ja strateegilised lähenemisviisid olnud ajalooliselt erinevad. Aja jooksul on muutunud ka ohtude olemus. Tänapäeval puutume kokku hübriid- ja rahvusvaheliste ohtudega, lisaks sellele avaldavad olulist mõju naaberpiirkondades toimuvad konfliktid. Julgeoleku- ja kaitsekoostöö liit peaks edendama strateegiliste lähenemisviiside suuremat ühtlustamist ning ühtset arusaama ohtudest ja asjakohasest reageerimisest neile. Selle nimel tuleb ühiselt otsuseid teha ja ka ühiselt tegutseda, samuti tuleb Euroopa tasandil tagada suurem finantssolidaarsus.

Kolmandaks, Atlandi-üleste suhete olemus on hakanud muutuma. On olulisem kui iial varem, et eurooplased võtaksid oma julgeoleku eest suurema vastutuse. EL ja NATO koordineerivad juba praegu nii oma sõjalise kui ka mittesõjalise julgeoleku meetmeid ja seda on kavas teha ka tulevikus. Samal ajal on ELil kavas töötada välja raamistik, mille kohaselt saaksid 27 liikmesriiki, kellest 21 on NATO liikmed (vt joonis 5), pärast Brexiti ühiselt tugevdada oma kaitset ja kõrvaldada olemasolevad puudused. See võimaldaks EL27-l etendada oma julgeolekus suuremat rolli ning astuda suure sammu edasi rahvusvahelise rahu ja julgeoleku tagamisel.

Neljandaks, kaitsekulutuste ulatust ja tõhusust tuleb suurendada. Liikmesriikidevaheline dubleerimine võib mõjutada nende kaitseotstarbelise varustuse koostalitlusvõimet. Samuti võivad selle tagajärjeks olla relvajõudude puudulik ettevalmistus ja valmisolek ning lüngad kaitsevõimes. Nende probleemidega tegelemiseks peavad liikmesriigid oma kaitsekulutusi paremini koordineerima. Suur osa kaitsevaldkonna rahalistest vahenditest tuleb ka edaspidi liikmesriikidelt. Selline ELi eelarve, kus kaitsevaldkonnal on suurem osatähtsus, ning millega kaasneb ulatuslik Euroopa Kaitsefond, peaks siiski võimaldama eurooplastel vahendeid mõistlikumalt kasutada ning parandama kulutõhusust. Euroopa Ülemkogu võiks kaaluda, kuidas vabaneda ühise kaitse suunas liikumisel piirangutest, mis ELis sõjalise valdkonna ühisel rahastamisel praegu on.

Süstemaatiline kaitsekoostöö ja integratsioon nõuavad omakorda tõeliselt ühtset turgu kaitsevaldkonnas. See tähendab tööstuslase konkurentsi edendamist, väiketööstuste piiriülest juurdepääsu tarneahelale, spetsialiseerumist, mastaabisäästu tarnijate jaoks, optimeeritud tootmisvõimsust, madalamaid tootmiskulusid ja varustuskindlust. Kaitsevaldkonna ühtne turg hõlbustaks samuti hädavajalike teadusuuringute tegemist ja idufirmade loomist, et arendada keskseid tehnoloogiaid, mida Euroopa vajab julgeolekuprobleemidega tegelemiseks. Ent sellega kaasnevad ka üleminekukulud ja õigustatud mured, millega tuleb asjakohaselt tegeleda, tagades riiklike julgeolekuhuvide kaitse.

Joonis 5. ELi liikmed ja NATO liikmed (2017)

Allikas: Euroopa Poliitilise Strateegia Keskus

Sõltuvalt liikmesriikide poliitilisest tahtest neis küsimustes edasi liikuda võib aastaks 2025 ette näha kolme stsenaariumi.

Kõik need stsenaariumid kujutavad endast samme samas suunas. Kõigis võetakse arvesse eespool kirjeldatud erinevaid suundumusi ja strateegilisi tegureid. Eri stsenaariumide elemendid ei moodusta ammendavat loetelu, samuti ei välista need üksteist. Pigem toonitavad nad julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidu eri ulatusega püüdluste erinevaid elemente solidaarsuse, operatsioonide, suutlikkuse, tööstuse ja rahaliste vahendite kasutamise mõttes. Stsenaariumid ilmestavad seda, mil määral saab saavutada võimalikku ELi lisaväärtust, sõltuvalt liikmesriikide huvist. Osade stsenaariumides nimetatud elementidega praegu juba tegeletakse või on need juba rakendatud. Need kolm stsenaariumi on näitlikud ning ei piira komisjoni lõplikku õiguslikku ja poliitilist seisukohta.

a) Kaitse- ja julgeolekukoostöö

Selle stsenaariumi kohaselt teeksid ELi 27 liikmesriiki kaitse- ja julgeolekukoostööd sagedamini kui varem.

Koostöö oleks ka edaspidi enamasti vabatahtlik ja sõltuks juhtumipõhistest otsustest ilmnenu ohu või tekkinud kriisi korral juhtumipõhistest otsustest. Kuigi keerukamaks ja ebastabiilsemaks muutuv maailmas oleks õigustatud tihedam koostöö kui varasematel kümnenditel, ei oleks liikmesriigid ei poliitiliselt ega õiguslikult kohustatud liikuma

Julgeoleku- ja kaitseküsimustes ühes suunas. Solidaarsust tõlgendaks ja väljendaks iga liikmesriik igal üksikjuhul eraldi.

Euroopa Liit saaks ka tulevikus kasutada tsiviilmissioone ning korraldada suhteliselt väikesemahulisi sõjalisi missioone ja operatsioone, mille eesmärk on kriisiohjamine. Tähtsaks peamiselt suutlikkuse suurendamise missioonidel, et tugevdada ja reformida partnerriikide julgeoleku- ja kaitseüsteeme, suurendades selle protsessi käigus ELi enda vastupanuvõimet. Suuremahuliste ja keerukamate operatsioonide eestvedajaks oleksid kõige suutlikumad liikmesriigid. Liidu strateegiline manööverdamisruum sõltuks iga juhtumi korral liikmesriikidevahelisest kokkuleppest.

EL täiendaks liikmesriikide ja meie peamiste partnerite individuaalseid jõupingutusi. Eelkõige muutuks tihedamaks koostöö NATOga sellistes valdkondades nagu hübriidohud, küber- ja meresõidurvalisus, kus tõhusaks reageerimiseks on vajalik pehme ja tugeva jõu kombineerimine. Olukordades, kus tegutsevad nii EL kui ka NATO, kasutaks NATO ka edaspidi oma suuremat sõjalist võimet ning EL oma mitmekesisemaid vahendeid, ühendades oma pehmemad vahendid, instrumendid ja meetmed oma sõjaliste erimissioonide ja operatsioonidega.

Reageerimine mittekonventsionaalsele ohule, mis on seotud nii sise- kui ka välispoliitikaga, nagu hübriid- või küberterrorism, on ka edaspidi liikmesriikide ülesanne, kuid ELi suurema toetuse kaudu on võimalik võetavaid meetmeid tõhustada. Euroopa Liit hõlbustaks rohkema teabe jagamist, et parandada teadlikkust ja suurendada liikmesriikide vastupanuvõimet. Riikide julgeoleku- ja luureteenistused vahetaksid teavet süstemaatilisemalt, et aidata paremini ja ühiselt mõista väliseid ohte. Liikmesriigid suurendaksid oma teabevahetust küberohtude ja -rünnete kohta ning saaksid tänu sellele töötada välja tõhusamad riiklikud strateegiad, suutlikkuse ja reageerimisviisid. Liit toetaks otse energeetika- ja kosmosevaldkonna elutähtsate infrastruktuuride, tarneahelate ja ühiskonna vastupanuvõime suurendamist. Euroopa piiri- ja rannikuvalve aitaks jälgida ja kaitsta ELi välispiiri.

Kaitsekoostöö jääks poliitiliseks eesmärgiks. Ühiselt tehtaks rohkem ära eeskätt sellistes valdkondades nagu teatavate elutähtsate tehnoloogiate väljatöötamine või sõjaliste operatsioonide logistilised eeldused. Koostöö elavneks eelkõige nõ alt üles tänu eespool käsitletud majanduslikele ja tehnoloogilistele teguritele. Samuti tuleneks see liikmesriikide kaitseplaneerimise läbipaistvuse suurendamiseks tehtavatest jõupingutustest, ELi kaitseuringute programmi väljatöötamisest ja Euroopa Kaitsefondi loomisest, et arendada uut suutlikkust ühiselt. Need algatused edendaksid Euroopa strateegilist sõltumatust elutähtsate tehnoloogiate valdkonnas ja tähendaksid kaitsekulutuste kulutõhususe paranemist.

Euroopa kaitsetööstus oleks siiski endiselt killustunud. Enamiku kaitsevõime komponentide, eelkõige keerukate platvormide arendamise ja hankimisega tegeleksid ka edaspidi liikmesriigid. Liikmesriikide mõneti lisanduvaid kaitsekulutusi ei kulutataks üldjuhul ühiselt. Selle tulemusena säilitaksid väga vähesed (kui üldse mõned) ELi liikmesriigid kõik relvajõudude liigid. ELi julgeoleku- ja kaitsemeetmed põhineksid ka tulevikus riikide vabatahtlikul osalemisel, mille tulemuseks oleks ebapiisav koostöö elutähtsates valdkondades, nagu tiipaseme suutlikkus. See piiraks ELi võimet osaleda kõige nõudlikumatel missioonidel.

b) Jagatud julgeolek ja kaitse

Selle stsenaariumi kohaselt liiguksid ELi 27 liikmesriiki jagatud julgeoleku- ja kaitse suunas. Nad oleksid kaitsevaldkonnas finantsiliselt ja tegevuslikult palju solidaarsemad, mõistes paremini üksteise arusaamu ohtudest ja ühtlustades oma strateegilisi lähenemisviise.

Paraneks ELi võime kavandada sõjalise jõu kasutamist ja osaleda täiel määral nii väliskriiside ohjamises kui ka partnerite julgeoleku- ja kaitse suutlikkuse arendamises. Suureneks ka tema võime kaitsta Euroopat valdkondades, mis on seotud nii sise- kui ka välispoliitikaga, nagu terrorismivastane võitlus, võitlus hübriid- ja küberohtudega, piirikontroll ning meresõidurvalisus ja energiajulgeolek.

ELi ja NATO koostöö muutuks veelgi tihedamaks. EL ja NATO teeksid süstemaatilist koostööd ja koordineeriks oma tegevust kõikide enda käsutuses olevate vahendite ja instrumentide kasutuselevõtmisel. Väliskoostöös parandaksid EL ja NATO oma kriisiohjamise ja suutlikkuse suurendamise meetmete koordineerimist, näiteks patrull- ja vaatlustegevuse operatsioonide koordineerimise, terrorirühmitustevastase võitluse või meresõidurvalisuse ja piirivalvemissioonide kaudu. Nendes valdkondades, mis on seotud nii sise- kui ka välisjulgeolekuga, tegutseks EL otsustavamalt selliste ohtude ja väljakutsete korral, mis ei kuulu Põhja-Atlandi lepingu kollektiivse kaitse klausli kohaldamisalasse.

Kriisiohjamise valdkonnas suurendaks EL oluliselt oma võimet kavandada sõjalise jõu kasutamist väljaspool: see võimaldaks tal ellu viia intensiivseid operatsioone terrorismivastases võitluses ja võitluses hübriidohtudega. ELi tsiviil- ja sõjalisi suutlikkuse suurendamise missioone tõhustataks veelgi, aidates nii parandada ümbritsevates piirkondades ja ka kaugemal asuvate riikide vastupanuvõimet. Seda hõlbustaks tõhusamad ja kindlamad kriisiohjestruktuurid. Ühtlasi oleks selleks vaja kõige tugevamate relvajõududega liikmesriikide valmisolekut viia liidu nimel ühiselt ellu keerulisi kriisiohjemiisioone ja -operatsioone kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 44. Suuremale võimele tegutseda vastaks suurem poliitiline tahe seda teha. Otsused võetakse vastu kiiremini ja see oleks kooskõlas kiiresti muutuva strateegilise olukorraga. EList saaks tugevam ja kiiremini reageeriv julgeoleku tagaja, kellel on strateegiline sõltumatus tegutseda iseseisvalt koos oma peamiste partneritega.

Selle stsenaariumi kohaselt oleks EL otsesemalt kaasatud liikmesriikide ja kodanike kaitsmisesse juhul, kui riigi ja/või selle elutähtsa infrastruktuuri vastu toimub oluline rünnak või selle toimimises esineb häireid. EL võimaldaks liikmesriikidevahelist koostööd süstemaatiliste aruannete esitamisel küberrünnete kohta. See suurendaks vastupanuvõimet, tõhustaks küberõppuste korraldamist ja lisaks neile kaitsemõõtme. Tihedam koostöö ja tulemuslik süüdistuste esitamine aitaksid kurjategijaid leida ja karistada, olles seega tulemuslikumaks mõjutusvahendiks küberrünnete vastu. Liikmesriikide luureandmeid (ohuanalüüsid ja hindamiste tulemused) jagataks ja ühendataks süstemaatiliselt ning liit keskenduks paremini terrorismi rahastamise, organiseeritud kuritegevuse ja rahapesu vastasele võitlusele. Veelgi tugevam Euroopa piiri- ja rannikuvalve, mille kõiki võimalusi kasutatakse nii palju kui võimalik, jälgiks ja kaitseks ELi välispiiri, tegutsedes koostöös kaitsejõududega. Liit suurendaks oma tööpanust energiaallikate mitmekesistamiseks, arendaks ja edendaks energiaohutuse standardeid, koordineeriks terviseohtudeks valmisolekut ja parandaks tollivaldkonna riskijuhtimist. Liit arendaks edasi ka oma kosmoseprogramme, pakkudes julgeoleku- ja kaitsevaldkonna lisateenuseid, sealhulgas piiride valvamine ja mereseire, otsingu- ja päästefunktsioonid või turvaline valitsusside. Jälgimise ja seire

toetusraamistiku ulatust võiks laiendada, lisades sinna küberohud või muud ohud satelliitidele või maapealsele taristule.

Liikmesriikidevaheline koostöö kaitsevaldkonnas muutuks normiks ega oleks enam erand. Riikide kaitseplaneerimine oleks palju paremini ühtlustatud ning lihtsustaks liikmesriikide koostööd võimete omandamisel ja säilitamisel, parandades seega koostalitlusvõimet. Liikmesriikidevaheline dubleerimine väheneks oluliselt. Keerukate platvormide arendamine ja nendega seotud riigihangete korraldamine toimuks ühiselt. Kaugeleulatuvate eesmärkidega Euroopa Kaitsefondi juhtimisel arendaksid liikmesriigid rahvusvahelist suutlikkust süstemaatilisemalt mitmes valdkonnas, sealhulgas strateegiline transport, kaugjuhitavad õhusõidukite süsteemid, mereseire ja satelliitside, aga ka ründevõime. Kõnealust rahvusvahelist suutlikkust toetaksid ühine kavandamine ja ELi tasandi käsustruktuurid ning logistika. ELi missioone ja operatsioone toetaksid rahvusvahelised valmisolekuväed ning meditsiini juhtimissüsteem ja kogu ELi hõlmav lennutranspordi juhtimissüsteem. Euroopa jagatud sõjalist kultuuri edendaksid ühine haridus, koolitused ja suuremahulised õppused. Lisaks arendataks Euroopa programmide raames elutähtsaid tehnoloogiaid, eeskätt tehisintellekti, biotehnoloogia ja superandmetöötluse valdkonnas. Võiks luua Euroopa vaatluskeskuse, et jälgida välismaiseid otseinvesteeringuid nendesse elutähtsatesse tehnoloogiatesse ja analüüsida nende võimalikku mõju. Koostalitlusvõimeline maa-, õhu-, kosmose- ja merekaitsevõime suurendaks eurooplaste suutlikkust. Lisaks sellele saaks vahendeid ratsionaalsemalt kasutada tänu ELi kaitsetööstuse varustuse turul tegutseva konsolideerunud kaitsetööstuse mastaabisäästule ning tarneahelas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks loodud soodsatele rahastamistingimustele.

c) Ühine kaitse ja julgeolek

Selle stsenaariumi kohaselt süvendaksid liikmesriigid koostööd ja integratsiooni veelgi, liikudes ühise kaitse ja julgeoleku suunas. Julgeoleku- ja kaitsekoostöö liit rajaneks üldistel strateegilistel, majanduslikel ja tehnoloogilistel teguritel ning ELi kodanike antud poliitilisel tõukel ühise julgeoleku ja kaitse tagamiseks.

Liikmesriikide solidaarsus ja vastastikune abi julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas muutuks normiks, põhinedes Euroopa Liidu lepingu artikli 42 täielikul kohaldamisel. Kõnealune säte sisaldab liidu ühise kaitsepoliitika järkjärgulist kujundamist, mille tulemuseks on ühine kaitse.

Austades täielikult nende liikmesriikide kohustusi, kes näevad oma ühise kaitse tagajana Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni, muutuks Euroopa kaitsmine ELi ja NATO vastastikku täiendavaks kohustuseks. Täiendades NATO rolli, tugevdaks Euroopa ühine julgeolek ja kaitse Euroopa vastupanuvõimet ja kaitseks liidu vastu suunatud agressiooni eri vormide vastu, pakkudes samuti kindlustunnet, mida kodanikud ootavad.

EL oleks suuteline korraldama Euroopa paremaks kaitsmiseks tiptasemel operatsioone, mille hulka võiksid kuuluda terrorirühmitustevastased operatsioonid, mereväeoperatsioonid vaenulikus keskkonnas ja küberkaitse meetmed.

Julgeolekuohtude jälgimine ja hindamine toimuks süstemaatiliselt ja ühiselt, tihedas koostöös riiklike julgeoleku- ja luureteenistustega. Erandolukordadeks planeerimine toimuks Euroopa tasandil. See võimaldaks sise- ja välisjulgeoleku tihedamalt ühendada. Riikide julgeolekuhuvide omavaheline ühendamine viiks tõeliste Euroopa julgeolekuhuvide kujunemiseni.

Suuremat võimet tegutseda ELi tasandil toetaks liikmesriikide kaitsejõudude tihedam integreeritus, mis veelgi tugevdaks liikmesriikide solidaarsust. Sellised kaitsejõud oleksid eelpaigutatud ja muudetaks pidevalt kättesaadavaks, et neid liidu nimel kiiresti lähetada. Nad osaleksid korrapärastes ühistes sõjalistes õppustes ja saaksid korrapärase väljaõppe Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledžites, et hõlbustada strateegiliste lähenemisviiside ühtlustamist.

ELi siseselt suurendaks EL nii enda kui terviku kui ka liikmesriikide vastupanuvõimet valdkondliku poliitika kaudu sellistes valdkondades nagu küberjulgeolek, elutähtsa taristu kaitse või võitlus vägivaldse äärmusluse vastu. Küberjulgeoleku valdkonnas koordineeriks EL reageerimisstsenaariume ja tegevust küberrünnete korral või juhul, kui välised jõud sekkuvad liikmesriikide demokraatlikesse protsessidesse, seda tehtaks muu hulgas süstemaatilise teabejagamise, tehnoloogilise koostöö ja ühisdoktriinide kaudu. Euroopa piiri- ja rannikuvalve tugineks alalistele Euroopa merejõududele ja Euroopa luurevahenditele, nagu kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemid või satelliidid. Selleks et kiiresti reageerida loodus- või inimtegevusest tingitud katastroofidele, loodaks Euroopa kodanikukaitse üksus. Liikmesriikide kokkulepped võimaldaksid sõjalise varustuse kiiret liikumist Euroopas.

Liikmesriikide kaitseplaneerimine muutuks täielikult kooskõlastatuks ja riikide prioriteetid võimearenduse valdkonnas oleksid osa kokkulepitud Euroopa prioriteetidest. Selliseid võimeid arendataks seejärel tiheda koostöö, isegi integratsiooni või spetsialiseerumise põhjal.

Näiteks kosmose-, õhu- ja mereseire, side, strateegiliste õhuvõimude ja küberkaitse valdkonna võimete omandamisega tegeleksid liikmesriigid ühiselt, kasutades Euroopa Kaitsefondi tuge, et tagada vahetu reageerimine. Euroopa suudaks võtta kasutusele küberründevõime ja selliste rünnete avastamise vahendid. Ühiseid rahvusvahelisi arendus- ja hankeprogramme tõhustataks oluliselt sellistes valdkondades nagu transpordiks kasutatavad õhusõidukid, kopterid, kohalureseadmed või kaitsevõime keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumaohu korral. Nimetatud meetmeid toetaks tõeline Euroopa kaitseturg ja Euroopa mehhanism peamiste strateegiliste tegevuste jälgimiseks ja kaitsmiseks vaenuliku välise ülevõtmise eest. Euroopa Kaitseuringute Agentuur toetaks tulevikku suunatud innovatsiooni kaitsevaldkonnas ja aitaks seda tuleviku sõjalise võime huvides ära kasutada. Uusimad teadmised koondataks kokku, võimaldades seeläbi tegeleda hädavajalike teadusuuringutega ja idufirmadel arendada olulisi tehnoloogiaid Euroopa julgeolekuprobleemide lahendamiseks. Tänu konkurentsi ja konsolideerimise, spetsialiseerumise, mastaabisäästu, kalli sõjavarustuse jagamise ja suurema kulutõhususe saavutamisele suunatud tehnoloogilise innovatsiooni õigele kombineerimisele saavutatakse kaitsekulutuste tõhusamaks muutumine ning ulatuslikumad ja paremad kaitsetulemused.

	Põhimõtted	Meetmed	Võime	Tõhusus
Stsenaarium a Kaitse- ja julgeoleku koostöö	ELi täiendab liikmesriikide jõupingutusi, solidaarsus on vajaduspõhine ja iga liikmesriik tõlgendab seda ise.	Suutlikkuse arendamise missioonid, väikesed kriisiohjamisoperatsioonid, ulatuslikum luureteabe vahetamine, ELi toetus liikmesriikide vastupanuvõimele ELi ja NATO koostöö jätkub praegusel kujul.	Väljavalitud oluliste tehnoloogiate arendamine ELi tasandil, kuid võimekuse säilitamine täismahus oleks keeruline; Euroopa Kaitsefondi piiratud kasutamine.	Esialgne mastaabisääst.

Stsenaarium b Jagatud julgeolek ja kaitse	EL täiendab liikmesriikide jõupingutusi, liikmesriikidevaheline tegevuslik ja finantssolidaarsus kujunevad normiks.	Kriisiohjamine, suutlikkuse arendamine ja kaitse seoses sise- ja välistegevusega. Liikmesriigid jälgivad/aitavad üksteist kübervaldkonnas ja vahetavad luureteavet, Euroopa piiri- ja rannikuvalve kaitseb välispiiri. EL ja NATO koordineerivad kogu tegevust nii sõjalise kui ka mittesõjalise julgeoleku valdkonnas.	Oluliste võimete loomise ühine rahastamine ja rahvusvaheliste võimete ühine omandamine, mida toetab Euroopa Kaitsefond; väärtusahelate ühine kavandamine ja arendamine.	Oluline mastaabisääst kaitseturul Euroopa tasandil, soodsad rahastamistingimused kogu kaitsevaldkonna tarneahelas.
Stsenaarium c Ühine kaitse ja julgeolek	Solidaarsus ja vastastikune abi, aluslepinguga ette nähtud ühine kaitse.	Keerukad täitevolitustega operatsioonid, mida juhib EL: ohtude ühine jälgimine/hindamine ja erandolukorras planeerimine. ELi tasandi küberjulgeolek; Euroopa piiri- ja rannikuvalve tugineb alalistele merejõududele ja Euroopa luurevahenditele, nagu droonid/satelliidid; Euroopa kodanikukaitse üksus. Täiendades NATO rolli, tugevdaks Euroopa ühine julgeolek ja kaitse Euroopa vastupanuvõimet ja kaitseks liidu vastu suunatud agressiooni eri vormide eest.	Võime loomise ühine rahastamine ja hanked, mida toetatakse ELi eelarvest. Tehnoloogiline sõltumatus.	Tõhusad kaitsekulutused suurema mastaabisäästu, spetsialiseerumise, kalli sõjavarustuse jagamise ja kaitsekulutuste vähendamisele suunatud tehnoloogilise innovatsiooni kaudu ning parem valmisolek rahvusvahelisel tasandil konkureerimiseks.

Joonis 6. Euroopa julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidu elemendid

4. Edasine tegevus

Euroopa julgeolekut tuleb suurendada. Suuna näitavad kätte liikmesriigid. Just liikmesriigid määravad kindlaks Euroopa tasandi meetmete ulatuse ja hakkavad neid rakendama, tehes seda ELi institutsioonide toetusel. Pooleriolevad algatused näitavad selgelt, et liikmesriigid ja ELi institutsioonid on juba hakanud selles suunas tegutsema. Kuid kui kiiresti tahavad liikmesriigid luua tõelise Euroopa julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidu? Kui suurel määral on nad valmis strateegilistes küsimustes võtma ennetavaid meetmeid, selle asemel et tegeleda tagajärgedega? Mil määral vastutab Euroopa julgeoleku tagamise eest nende arvates Euroopa?

Vanad puudused on teada ja need tuleb ületada. Euroopa Liidu kui tulevastele põlvetele mõeldud rahuplaani tulevik sõltub nüüd ka julgeoleku- ja kaitsekoostöö liidu loomisest: olles suunanud oma pilgud aastasse 2025, peavad liikmesriigid otsustama, mil moel ja millises tempos nad tahavad kodanikke kaitsta.

LIIDE

Euroopa Liidu leping Sätted ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta

Artikkel 42

1. Ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika on ühise välis- ja julgeolekupoliitika lahutamatu osa. See tagab liidule operatiivse tegutsemise võime, kasutades tsiviil- ja sõjaväelisi vahendeid. Liit võib kasutada neid väljaspool liitu toimuvatel missioonidel, mille eesmärk on rahutagamine, konfliktide ennetamine ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamine kooskõlas ÜRO põhikirja põhimõtetega. Nende kohustuste täitmisel kasutatakse liikmesriikide eraldatud võimeid.

2. Ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika hõlmab liidu ühise kaitsepoliitika järkjärgulist kujundamist. See viib ühiskaitсени, kui Euroopa Ülemkogu niiviisi ühehäälselt otsustab. Sel juhul soovitab ülemkogu liikmesriikidel võtta selline otsus vastu kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Käesolevas jaos silmas peetud liidu poliitika ei mõjuta teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära ning arvestab nende liikmesriikide Põhja-Atlandi lepingu järgseid kohustusi, kes näevad oma ühiskaitse teostumist Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonis (NATO); liidu poliitika on kooskõlas selle lepingu raames kehtestatud ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga.

3. Liikmesriigid annavad ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika rakendamiseks liidu käsutusse oma tsiviil- ja sõjalised võimed, et aidata kaasa nõukogu määratletud eesmärkide saavutamisele. Liikmesriigid, kes moodustavad omavahel mitmeriigivägesid, võivad anda asjaomased väed ka ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika käsutusse.

Liikmesriigid kohustuvad oma sõjalisi võimeid järk-järgult täiustama. Kaitsevõime arendamise, teadusuuringute, hangete ja relvastusalane agentuur (edaspidi „Euroopa Kaitseagentuur“) selgitab välja operatiivvajadused, edendab nende vajaduste rahuldamist tagavaid meetmeid, aitab kaasa kaitsesektori tööstusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamiseks mõeldud meetmete väljaselgitamisele ja vajaduse korral rakendamisele, osaleb Euroopa võimete- ja relvastuspoliitika väljatöötamisel ning nõukogu abistamisel sõjalise võimekuse täiustamise hindamisel.

4. Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika alased otsused, sealhulgas käesolevas artiklis osutatud missiooni algatamist käsitlevad otsused, võtab nõukogu vastu ühehäälselt liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepaneku põhjal või liikmesriigi algatusel. Kõrge esindaja võib, vajaduse korral koos komisjoniga, teha ettepaneku kasutada nii liikmesriigi kui ka liidu vahendeid.

5. Nõukogu võib usaldada liikmesriikide rühmale liidu väärtusi kaitsva ja liidu huve teeniva missiooni läbi viimise liidu raames. Selle missiooni läbi viimisel juhindutakse artiklist 44.

6. Liikmesriigid, kelle sõjalised võimed vastavad kõrgendatud kriteeriumidele ja kes on selles valdkonnas siduvamaid kohustusi võtnud, pidades silmas kõige nõudlikumaid missioone, loovad liidu raames alalise struktureeritud koostöö. Sellises koostöös juhindutakse artiklist 46. See ei mõjuta artikli 43 sätteid.

7. Kui üks liikmesriik langeb oma territooriumil relvastatud kallaletungi ohvriks, on teised liikmesriigid kohustatud andma talle abi kõigi nende käsutuses olevate vahenditega kooskõlas ÜRO põhikirja artikliga 51. See ei mõjuta teatud liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära.

Kohustused ja koostöö selles valdkonnas on kooskõlas kohustustega Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonis, mis jääb selle liikmesriikidele nende kollektiivse kaitse aluseks ja selle rakendamise kohaks.

Artikkel 43

1. Artikli 42 lõikes 1 osutatud missioonid, mille täitmisel liit võib kasutada tsiviil- ja sõjalisi vahendeid, hõlmavad ühiseid desarmeerimisoperatsioone, humanitaarabi- ja päästeoperatsioone, sõjalist nõustamist ja abistamist, konfliktide ennetamist ja rahutagamisoperatsioone, relvajõudude missioone kriiside ohjamisel, sealhulgas rahusobitamist ning olukorra konfliktijärgset stabiliseerimist. Kõik nimetatud missioonid võivad aidata kaasa terrorismi vastu võitlemisele, toetades muuhulgas kolmandaid riike nende võitluses terrorismi vastu nende territooriumil.

2. Nõukogu võtab seoses lõikes 1 osutatud missioonidega vastu otsuseid, milles määratletakse nende eesmärgid ja ulatus ning elluviimise üldtingimused. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, kes tegutseb nõukogu juhtimisel ning tihedas ja pidevas ühenduses poliitika- ja julgeolekukomiteega, tagab selliste missioonide tsiviil- ja sõjaliste aspektide koordineerimise.

Artikkel 44

1. Nõukogu võib artikli 43 alusel vastuvõetud otsuste raames usaldada teatavate missioonide täitmise selliste liikmesriikide rühmale, kes soovivad ja on suutelised sellist missiooni täitma. Need liikmesriigid lepivad koos liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajaga omavahel kokku missiooni täitmise tingimustes.

2. Missiooni elluviimises osalevad liikmesriigid teavitavad nõukogu regulaarselt missiooni käigust omal algatusel või mõne teise liikmesriigi nõudmisel. Asjaomased riigid pöörduvad viivitamata nõukogu poole, kui missiooni ellu viimine toob kaasa olulisi tagajärgi või eeldab lõikes 1 osutatud otsustega kindlaks määratud missiooni eesmärgi, ulatuse ja tingimuste muutmist. Sellistel juhtudel võtab nõukogu vastu vajalikud otsused.

Artikkel 45

1. Artikli 42 lõikes 3 osutatud ja nõukogu juhtimisel tegutseva Euroopa Kaitseagentuuri ülesandeks on:

a) aidata liikmesriikidel määratleda nende sõjaliste võimete alaseid eesmärgid ja hinnata seda, kuidas liikmesriigid täidavad oma sõjaliste võimete seotud kohustusi;

b) edendada operatiivvajaduste ühtlustamist ning tõhusate ja kokkusobivate hankemenetluste kasutuselevõtmist;

c) pakkuda mitmepoolse osalusega projekte sõjaliste võimetega seotud eesmärkide saavutamiseks ning tagada liikmesriikide rakendatavate programmide koordineerimine ja spetsiifiliste koostööprogrammide juhtimine;

d) toetada kaitsetehnoloogia alaseid uuringuid ning koordineerida ja kavandada ühisuuringuid ja tulevasi operatiivvajadusi rahuldavate tehniliste lahenduste väljatöötamist;

e) aidata määratleda ja vajaduse korral rakendada mis tahes kasulikke meetmeid kaitsesektori tööstusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamiseks ja sõjaliste kulutuste tõhustamiseks.

2. Euroopa Kaitseagentuuri töös võivad osaleda kõik liikmesriigid, kes selleks soovi avaldavad. Nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu otsuse, milles määratakse kindlaks agentuuri põhikiri, asukoht ja töökord. Selles otsuses võetakse arvesse tegelikku osalemist agentuuri tegevuses. Agentuuri raames luuakse asjakohased rühmad, kuhu kuuluvad ühisprojektides koostööd tegevad liikmesriigid. Vajaduse korral täidab agentuur oma ülesandeid koostöös komisjoniga.

Artikkel 46

1. Liikmesriigid, kes soovivad osaleda artikli 42 lõikes 6 osutatud alalises struktureeritud koostöös, kes vastavad nõuetele ja võtavad endale sõjalisi võimeid puudutavaid kohustusi, mis on esitatud protokollis alalise struktureeritud koostöö kohta, teatavad oma kavatsusest nõukogule ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale.

2. Kolme kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud teatamist võtab nõukogu vastu otsuse, millega kehtestatakse alaline struktureeritud koostöö ja määratakse kindlaks osalevate liikmesriikide nimekiri. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega pärast konsulteerimist kõrge esindajaga.

3. Liikmesriik, kes soovib hiljem alalises struktureeritud koostöös osaleda, teatab oma kavatsusest nõukogule ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale.

Nõukogu võtab vastu otsuse, millega kinnitab alalise struktureeritud koostöö protokollis artiklites 1 ja 2 osutatud tingimusi täitva ja kohustusi võtva asjaomase liikmesriigi osalemise. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega pärast konsulteerimist kõrge esindajaga. Hääletamisel osalevad ainult osalevaid liikmesriike esindavad nõukogu liikmed.

Kvalifitseeritud häälteenamust määratletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 238 lõike 3 punkti a kohaselt.

4. Kui osalev liikmesriik ei täida enam nõudmisi või ei saa enam täita kohustusi, millele on osutatud alalist struktureeritud koostööd käsitleva protokollis artiklites 1 ja 2, võib nõukogu võtta vastu asjaomase liikmesriigi osalemist peatava otsuse.

Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega. Hääletamisel osalevad ainult osalevaid liikmesriike esindavad nõukogu liikmed, välja arvatud asjaomane liikmesriik.

Kvalifitseeritud häälteenamust määratletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 238 lõike 3 punkti a kohaselt.

5. Osalev liikmesriik, kes soovib alalisest struktureeritud koostööst loobuda, teavitab oma kavatsusest nõukogu, kes võtab teatavaks, et asjaomane liikmesriik enam ei osale.

6. Nõukogu poolt alalise struktureeritud koostöö raames vastu võetavad otsused ja soovitused võetakse vastu ühehäälselt, välja arvatud need, mis on sätestatud lõigetes 2–5. Käesoleva lõike kohaldamisel nõutakse ühehäälsuseks ainult osalevate liikmesriikide esindajate hääli.